

Eylül Ayında Bahçede Yapılacak Tarımsal Faaliyetler

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 09.09.2025 *Брой:* 9/2025

Eylül ayında tarımsal meteorolojik koşullar, iklim normallerinin üzerindeki sıcaklıklar ve aylık norm civarında ve altında yağışlarla belirlenecek.

En yüksek sıcaklıklar 33–35°C'ye ulaşacak, en düşük sıcaklıklar ise 6–8°C'ye düşecek. Ülkenin batı yarısında yağışlar norm civarında ve üzerinde olacak – ovalar için 35–65 l/m², dağlık bölgeler için 55–85 l/m² arasında. Doğu Bulgaristan'da toplam yağış 45–55 l/m² arasında olacak, bu da olası kurak dönemlerin hafifletilmesine yardımcı olacak. Tarla alanlarının çoğunda, 50 ve 100 cm toprak katmanında üretken nem bulunmayacak.

İlk on günlük dönemde, başlıca batı ve orta bölgelerde, yer yer gök gürültülü sağanaklarla birlikte yağış bekleniyor. Dağlarda, özellikle 3-5 Eylül'de beklenen cephe sırasında Orta Bulgaristan'da yağışlar daha yoğun olacak. Sonrasında sıcaklıklar yükselecek. Maksimum 27–34°C, minimum 14–18°C arasında olacak, Batı Bulgaristan'ın yüksek ovalarında daha düşük sıcaklıklar bekleniyor – 11–13°C. Karadeniz kıyısında gündüz sıcaklıkları 24–27°C'ye, gece sıcaklıkları ise 17–20°C'ye kadar çıkacak. Eylül'ün ilk haftası, hava durumunda kademeli bir değişiklik getirecek – yaz sıcakları, kutup girdabındaki stratosferik anomalilerin etkisiyle daha kararsız atmosferik koşullara yerini bırakacak. Sıcaklıklar hafifçe düşecek, 3-5 Eylül civarında hava sirkülasyonunda bir değişiklik bekleniyor, stratosferdeki daha zayıf bir kutup girdabı nedeniyle daha serin hava dalgaları potansiyeli var (10 hPa seviyesinde normun +3.5°C ila +5.7°C üzerinde anomaliler). Bu dönemde, soğuk bir atmosferik cephenin geçişi de bekleniyor. Bu cepheden sonra, daha sıcak hava akışıyla birlikte kısa bir stabilizasyon meydana gelecek ve bu da gündüz sıcaklıklarını birkaç günlüğüne 28–33°C'ye yükseltecek.

İkinci on günlük dönemin ilk günleri ağırlıklı olarak güneşli, öğleden sonra parçalı bulutlu geçecek. Sıcaklıklar 24–28°C'ye yükselecek. 9-12 Eylül civarında güneyden daha sıcak hava nüfuz edecek ve gündüz değerleri 26–30°C'ye ulaşacak. 13-16 Eylül civarında hava koşullarında bozulma bekleniyor. Sıcaklıklar 15–24°C civarında stabil kalacak. Hava durumu, yağış ve sonbahara benzer koşullar olasılığının arttığı atmosferik bozukluklarla belirlenecek.

İklim modelleri, zayıf bir kutup girdabının etkisiyle üçüncü on günlük dönemde daha sık siklonlar öngörüyor. Dönemin başında, Balkanlar üzerindeki bir siklon nedeniyle hava bulutlu ve yağışlı olacak, sıcaklıklarda düşüş bekleniyor. 1500-2000 m'nin üzerindeki yüksekliklerde kar yağışı da mümkün. Üçüncü on günlük dönemin sonuna doğru, hava kütlesi stabil hale gelecek, sıcaklıklar yükselecek ve bazı yerlerde maksimum değerler Eylül sonu normallerine yakın olan 14–20°C'ye ulaşacak.

Ağaçların yaprak aygıtı aktif olarak fotosentez yaparak, meyve beslenmesi, meyve tomurcuklarının farklılaşması ve yedek besin maddelerinin birikimi için asimilatlar sağlıyor. Meyveler ne kadar zamanında hasat edilirse, ağaçlar o kadar iyi besin maddeleriyle donatılır, düşük kış sıcaklıklarını o kadar kolay atlatır ve ertesi yıl normal şekilde meyve verir.

Meyve fidanlıklarında

Tohum yataklarına bakım devam ediyor – kuraklık durumunda sulanıyor ve toprak işleniyor. Anaçların filizlenmesini önlemeye dikkat ediliyor.

Göz aşısından sonra kullanılan bağlar kontrol ediliyor ve boğma riski varsa gevşetiliyor.

Bir anaç üzerinde göz aşısı

Ay ortasını geçmeden, birinci yıl fidanlık parsellerindeki anaçların göz aşısı (bir tomurcuğun aşılması) tamamlanıyor. Aşıcılar tarafından sıkıştırılan fidanlıklardaki toprak işleniyor. İkinci yıl fidanlık parsellerindeki toprak da işleniyor.

Ana bitki plantasyonlarının standart dışı tiplerden temizlenmesi devam ediyor. Şimdi anaçların tanımlanması için en uygun zaman.

Meyve bahçelerinde

Odunun iyi bir şekilde sertleşmesini sağlamak için, genç bahçelerdeki bakım büyümenin zamanında durdurulmasına odaklanıyor. Bununla birlikte, uzun süreli kuraklık durumunda, özellikle yumuşak çekirdekli meyve türlerinde, ılımlı sulama öneriliyor.

Sonbahar-kış elma ve armut çeşitlerinin hasadı başlıyor. Hasat edilen ürün taşınıyor ve sınıflandırılıyor. Meyve hasat anı doğru bir şekilde belirlenmeli. Meyvelerin hasat olgunluğu aşağıdaki göstergeler kompleksi ile belirlenebilir:

- Meyvenin dalda kalma gücü. Hasat olgunluğunda, meyveler taşıyıcı odundan kolayca ayrılır.
- Kabuk ve et renginin açılması.
- Meyve etinin sertliği. Belirli bir olgunluk derecesi, meyve etinin belirli bir sertliğine karşılık gelir. Penetrometre ile belirlenir.
- Meyvenin yaşı. Her meyve türü ve çeşidi için, çiçeklenmeden hasat olgunluğuna kadar genetik olarak belirlenmiş bir süre vardır. Geç elma çeşitleri için 130–146 gün, geç armut çeşitleri için ise yaklaşık 120 gündür.
- Nişasta testi ile. Yöntem, nişastanın iyot etkisi altında maviye dönme yeteneğine dayanır. Optimum hasat olgunluğunda, kesit yüzeyinin 1/3'ü ile 1/2'si maviye döner.

Yaz sonunda, meyveler ağırlıklarını günde %1-2 oranında artırır, bu nedenle çok erken hasat önemli kayıplara yol açar. Ayrıca, erken toplanan meyveler çeşidin tipik organoleptik kompleksine sahip değildir ve hasat sonrası olgunlaşma sırasında da bunu kazanmaz. Geç toplanan meyvelerde, meyve etinin fizyolojik bozulmasından kaynaklanan hasar yüzdesi artar ve unumsu bir kıvam ile camsılık oluşur.

Meyveler depolama tesislerine getiriliyor ve odalar yükleniyor. Meyvelerin uygun şekilde depolanması izleniyor. Meyveler için optimal depolama sıcaklığı yaklaşık 0°C , bağıl hava nemi ise %85-90'dır. Soğuk odadaki hava sirküle edilmelidir. Depolamanın ilk ayında hava yenilemesi haftalık, daha sonra ise ayda bir veya iki kez yapılır.

Geç erik çeşitlerinin hasadı yapılıyor – Strinava, Gabrovska, Angelino

Ceviz meyveleri kitlesel olarak hasat ediliyor.

Ay ortası civarında, badem meyvelerinin hasadı başlıyor

En uygun an, etli kabuğun tamamen açıldığı, ancak kuruyup kabuğa yapışmadan önceki zamandır.

Çilek plantasyonlarında

Hem genç hem de eski çilek plantasyonları gerektiğinde sulanıyor.

Yeni plantasyonlar kurmak için dikim materyali kaldırılıyor ve depolanıyor. Dikim zamanına bağlı olarak, çilek fideleri ana plantasyonlardan Ağustos sonundan Kasım sonuna kadar kaldırılır. Sonbahar dikimi için daha erken, soğuk depolama ve yaz dikimi için ise daha geç, ancak hava sıcaklığı 0°C 'nin altında olmayacak şekilde kaldırılır. Sonbahar dikimi için ayrılan bitkilerden, kaldırıldıktan sonra hastalık ve zararlılardan zarar görmüş olanlar çıkarılır. Kalan bitkiler, stolonlardan ve kuru yapraklardan temizlenir, 25 veya 50'lik demetler halinde bağlanır, kasalara veya diğer kaplara yerleştirilir ve köklerin kurumaması sağlanarak dikime kadar saklanır.

Soğuk odada depolanacak bitkiler kaldırılır ve yaprakları temizlenir. Kökler, yapışan topraktan silkelenecek veya suyla yıkanarak temizlenir. Bitkiler iyice nemlendirilir ve her biri 500 adet olacak şekilde polietilen torbalara (35–40 x 45–50 cm) yerleştirilir. Her torbaya, çeşit adını, sınıfını ve bitki sayısını belirten bir etiket konur. Torbalar hava geçirmez şekilde kapatılır ve -2°C sıcaklıkta depolanır. Soğuk depo odalarındaki hava nemi %90'ın üzerinde tut